

Siunissami eqqartuussiviit pillugit tusarniaaneq pillugu oqalugiaat

Ullumi maani oqalugiarnissamut ageqqusaaninnut Kalaallit Nunaat pillugu Ataatsimiititaliaq qujaffigerusuppara. Justitsministeri Nick Hækkerup ulapikkaluarluni peqataasinnaaneranut aamma qujaffigerusuppara. Kalaallit Nunaanni inatsisit atuutsinneqarnerannut soqutiginninneq nuannaarutigaa.

Kalaallit Nunaanni innuttaasut qallunaat innuttaasuanit amerlasuutigut allaassuteqarput – Soorlu inatsisit atuutsinneqarnerat allaassuteqarpoq, namminerimi Pinerluttulerinermi inatsiseqarpugut Kalaallit Nunaanni pissutsinut naleqqussagaasumik. Akisussaaffik angerlaanneqarsimangikkaluortoq, Kalaallit Nunaata pinerluttulerinermi inatsisit imarisai aamma sammivii nammineq aalajangiiffigissavai. Ukiorpaaluit tamanna taamaappoq, tamannalu Kalaallit Nunaat Danmarkillu akornanni ileqquulluni.

Maanna 2022-mut iserpugut taamaasillutalu Eqqartuussiveqarnek pillugu Ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutaa ukiut 20-nngortorsiungajalerparput. 1994-imi ataatsimiititaliarsuup pilersinneqarnerata kingorna Kalaallit Nunaanni pissutsit allanngorput. Taamaammat 2023-mi Naalakkersuisut Inatsisit atuutsinneqarnerata tunngaviinut, imarisaannut aamma sammiviinut tunngatillugu politikerit, immikkut ilisimasallit aamma innuttaasut peqataatillugit oqallikkusupput. Oqallinneq siunissami Inatsisit atuutsinneqarnerannut tunngaviliissaaq. Oqallinneq killilersorneqassanngilaq, sunallu tamarmik oqallinneqarsinnaassallutik. Oqallinnissaq inatsisit atuutsinnerannut innuttaasut aamma aalajangiisartut soqutiginninnerisa annertusinerani tunngaveqarpoq.

Ataatsimut isigalugu Naalakkersuisoqatigiit Inatsisit atuutsinneqarnerannut tamatumalu ineriartortinneqarnerannut soqutiginneqaat. Timitaliinikkut, aqqiissuussinikkut aamma inatsisitigut kingunerisanut aqqiissuteqartariaqarpoq. Kalaallit Nunanni Inatsisit atuutsinneri maanna Kalaallit Nunaanni innuttaasutut inuiaat inuit inatsisitigut illersugaanerannik pingaartitsisutut piunasaqaataannut naapertuuttariaqarpoq.

Tamanna Naalakkersuisut aamma Justitsministeriap akornanni naligiimmik suleqatigiilluarnissamut pisariaqartitsivoq – kisittami ataatsimoorluta ilungersunartut qaangersinnaavavut.

Nordatlantkontorip pilersinneqarnera iluaqutaavoq, aamma Nordatlantkontori Kalaallit Nunaanni Inatsisit atuutsinnerannut pitsannguisimasoq ersippoq – taamaammat immikkut qujaffigerusuppakka. Oqaatiginnaavara, Nordatlantkontori ukiut aggersuni suliasanik amigaateqarnaviangitsoq.

Naalackersuisut inatsisit atuutsinnerannut pilersaarutunik aamma pingaarnersiukkanik aqqissuussipput. Nalunaarusiaq inatsisit atuutsinnerannut pitsanngorsaaneramik sulianik qularnaarisinnaasunik allattuiffeqassaaq. Suliat ilai ingerlareerput, suliali ilaat suli utaqqimaarsinnaapput.

Naalackersuisut ukiumoortumik Justitsministeriamut inatsisitigut kingunerisanut aamma inatsisinik pitsanngorsaaneranut pisariaqartunik inatsisiliornermut siunnersuutunik allattuiffimmik nassiussisarpoq. Allattuiffik *Naalackersuisut* inatsisit atuutsinnerannut pingaarnersiugaattut allanneqartarpoq. Erseqqissarneqartariaqarporli, inatsisiliornermi kinguaattoorutunik sulianik pingaarnersiuinissamik allattuiffiliornissaq akerlerigatsigu. Naalackersuisuni inatsisiliornissamat siunnersuutit tamaasa ullutsinnut naleqqussakkat pingaartutut isigaavut. Taamaammat isiginneriaaserput naapertorlugu, inatsisissatut siunnersuutit tulleriiarneqarnerat sulisussanik amigaateqarnermik killilersorneqarmat, taamaammat oqaatigineqartariaqarluni, allattuiffik *Justitsministeriap* pingaarnersiuiunerigaa.

Ullormi aqqissugaq akisussaaffinnik pingaaruteqartunik apeqqusiivoq. Taamaammat Naalackersuisut inuinnarnut aqqissuussamat, digitalinngortitsineranut kiisalu pineqaatissiisuteqarnermut tunngatillugu isummersornerannut apeqqutit naatsumik iserfigilaassavakka.

Inuinnaat eqqartuuseqataasarnerannik aqqissuussineq

Kalaallit Nunaanni illoqarfiit akornanni ungasissutsip aamma inatsisitigut ilinniarnikunik amigaateqarnerup nuna tamakkerlugu ullormut ilungersunartoqartarnera nassataaraat. Tamanna pissutigalugu Kalaallit Nunaanni inuinnaat eqqartuuseqataasarnerannik aqqissuussineq atorlugu, suliat qanitat nammineq suliarineqartarnera qulakkeerniarlugu ataatsikkullu oqaatsitigut aamma kulturikkut assigiinngissutsit eqqumaffiginialugit, sivisuumik ingerlatsivugut.

Piffissap ingerlanerani oqallinneq aamma eqqartuussisoqarfinni unnerluussisoqarnerulernissamat kissaat malinnaaffigivakka. Tamannali piumasaaqatinnngussappat, isumaga malillugu oqimaaqatigiissitsiunnaassaaq aamma “equality of arms”-ip tunngavianut – inuiaat inuit inatsisitigut illersugaanerannik pingaartitsisut tunngaviinut – akerliulluni. Taamaammat inatsisitigut ilinniarsimasut naammaginatut amillassuseqalinnginnerani eqqartuussisoqarfinni inuinnarnik atuisarunnaarnissaq, taamaasiornikkullu suliat qanitat nammineq suliarineqartarnerat aamma oqaatsitigut aamma kulturikkut assigiinngissutsit eqqumaffiginiarneqartarnerat sanioqqunneqarnissaat isumaqatiginngilarput. Innuttaasut paasisaqarlutik eqqartuussivimmiittarnissaat aamma allakkanik kalaallisoortunik tunineqartarnissaat pisariaqartutut isigaara.

Eqqartuussinermili suliaqartunik piginnaasaqarnerulersitsineranut aamma ilisimasaqarnerulersitsineranut suliniutit arlallit ingerlalereertut nuannaarlunga maluginiarpara.

IT

Suliassaqarfik allami ineriartorneq malinnaaffigineqarluartoq tassaavoq pinerluttarneq, taassumalu nittartakkamut nuukkiartornera. Tassani inuusuttut 18-it inorlugit ukiullit aamma utoqqaat ingammik sanngiinnerusut eqqugaanerusartut takusinnaavarput. Tassani ineriartorneq politiit paasiniaasarnerinut piumasaqaatinik annerulersitsivoq, suliassaqarfimmilu piginnaasaqarnerunermik aamma ilisimasaqarnerunermik pisariaqartitsilerluni. Tamatumani aamma ineriartorneq nutaamik aamma allannguisumik inatsisiliornissamik kinguneqassaaq.

Tamatuma saniatigut aqqissuussat amerlasuut uninngaannanngikkunik pisoqalisimapput. Taamaammallu ilisimasani avitseqatigiinnermut, misissuinnermut, pitsaaliuinnermut aamma paasisutissarsiornermut killilersuilluni. Inuit piginnaatitaanerannut ilisimatusarfiup Inatsisartunut ukiumut nalunaarummini paasisutissanik amigaateqarneq tikkuarnikuuaa.

Taamaammat pisortat qarasaasiakkut aqqissuussaanerit pitsanngorsarneqarneratigut, digitalinngorsaaneq aamma nittartakkakut pinerlunniarnermik ilisimasaqarneruneq aqqutigalugit malinnaanerulersinnaapput.

Pineqaatissiissutip sakkortussusaa

Naggasiullugu pinerluttulerinermi inatsit pineqaatissiissutaata nutarterneqarnissaanut kissaateqarneq sammissavara. Kissaateqarneq tamanna kikkut tamanit oqaluuserineqarpoq aamma naapertuilluarnissamik paasisimasaqarnermi tunngaveqarpassilluni.

Naalackersuisut Inatsisartunit taparserneqarlutik meeqqanik kinguaassiutitigut kannguttaatsuliornermut pineqaatissiissut 50%-imik sakkortusinissaanut siunnersuuteqarput. Inuiaqatigiit naapertuilluarnissamik nalunngissusaat tunngavigalugu taamatut aalajangiisoqarpoq.

Naalackersuisut aamma annerpaamik pineqatissiinerup tunngavia misissorpaat, tamatumunngalu atatillugu Justitsministeriamut pinerluttulerinermi inatsimmi pineqaatissiinnermut tunngavik ukiut qulinit 16-inut sivitsorneqassasoq kissaatigalugu, tamannalu eqqartuussiviit piffissami aalajangersimasumi pineqaatissiinnermi periarfissaannut annertulersitsissalluni.

Tamanna immikkut paarisassanngortitsilluni pineqaatissiissutinik ikinnerulersitsissasoq naatsorsuutigineqarpoq. Kalaallit Nunaat Danmarkimut sanilliullugu amerlavallaartunik immikkut paarisassanngortitaqarpoq, paasisakkalu naapertorlugit nassuiaataasinnaasut ilaat tassaavoq killilikkamik eqqartuussinernut ukiut qulinik killeqarneq.

Erseqqissarneqartariaqarporli, pineqaatissiinerup tunngavianik sakkortunerulersitsineqarluartoq aalajangersakkani ataasiakkaani pineqaatissiinnermut tunngavilersuinissaq Naalackersuisoqatigiit politikianiinngitsoq. Naalackersuisut maluginiarpaat pineqaatissiissutit ilaat sakkukigineqartut. Pingaarnermik meeqqanik atorneerluinerni tamanna ersippoq, Naalackersuisulli nalinginnaasumik tamanna politikikkut ilannguffigineqarnani eqqartuussiviit tamatumani pineqaatissiisarnera naapertuussinnaasok tatigaat.

Naggasiullugu Naalackersuisut erseqqissaatigissavaat, pineqaatissiineq kisimi pinerluttulerinermi ilungersunartunik aaqqiisinaanngitsoq nunallu sakkortuumik pineqaatissiisartut pitsaaliuinermi iluatsinneq ajormata.

Pinerlunniarnermik pitsaaliuineq suli ilaatigut pinerlunnermut pissutsinut ersiutitik ilisimasaqarnerulerneq pitsaanerpaaq ilagaat. Pinerluttoqartalernermili, pinerluttartoq pinerloqqinnginnissaanut inuiaqatigiittalernissaa siunertaralugu tapersernissaa pisariaqarpoq. Qanittumi Kalaallit Nunaanni Eqqartuussiveqarneq pillugu Siunnersuisoqatigiit nalunaarutiminni erseqqissaatigaat, Kalaallit Nunaanni parnaarussat inooqatigiittut ingammik sanngiittuusut, taamaammallu nammineq pissutsimik allannguissamut nukissaqarnatik.

Anguniagaq pingaarneq tassaajuaannassaaq inuiaqatigiit pinerlunnernit illersorneqarnissaat. Tamanna pinerlunniamut pitsaalierneroreerpoq.

Pinerluttoqarnerata kingorna eqqugaasut ikiorneqarnissaat pisariaqarpoq. Taamaammat ullumi nuannaarutaavoq Folketingip Inatsisartut eqqugaasut ikiorneqarnerunissaat aamma ukkatarineqarnerunerat pillugit aalajangiineri ingerlateqqimmagit.

Naggasiullugu tamassi oqallilluarnissarsi kissaatigaara. Ilanngutassassinnut qilanaarpunga – Allat tusarnaarlugit isumassassarsiffiusarpoq aamma naleqartuaannarluni.